

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

Magyar mint anyanyelv

Tanterv

Kétnyelvű (szlovén–magyar) kétéves szakiskolai programok: 155 óra

Kétnyelvű (szlovénmagyar) kétéves szakiskolai programok: 155 óra
MAGYAR MINT ANYANYELV
Tanterv

Szerzők:
Laura Horvat, Kétnyelvű Középiskola, Lendva
Mária Pisnjak, SZK Oktatási Intézete

Kiadták: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport / SZK Oktatási, Tudományos
és Sportminisztériuma, Zavod RS za šolstvo / SZK Oktatási Intézete

A minisztérium képviselője: dr. **Simona Kustec**
Az intézet képviselője: dr. **Vinko Logaj**

A tantervet a Szlovén Köztársaság Szakképzési Szaktanácsa a 183. ülésén, 2021.
február 19-én hagyta jóvá.

Online kiadás
Ljubljana, 2022

Hozzáférés:
<http://portal.mss.edus.si/msswww/programi2021/programi/index.htm>

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
[COBISS.SI](https://portal.mss.edus.si/msswww/programi2021/programi/index.htm)-ID [100110083](https://portal.mss.edus.si/msswww/programi2021/programi/index.htm)
ISBN 978-961-03-0662-7 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

TARTALOM

1. A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA	1
2. ÁLTALÁNOS CÉLOK	2
3. CÉLOK, TARTALMAK ÉS KÖVETELMÉNYEK	3
3.1. NYELVI NEVELÉS (KOMMUNIKÁCIÓ)	3
3.1.1. FEJLESZTÉSI CÉLOK	3
3.1.2. A CÉLOK MEGVALÓSÍTÁSA ÉS A KÖVETELMÉNYEK	4
3.1.3. A PRAGMATIKAI, JELENTÉSTANI, NYELVTANI, HELYESEJTÉSI ÉS HELYESÍRÁSI KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE	6
3.2. IRODALMI NEVELÉS	8
3.2.1. FEJLESZTÉSI CÉLOK	8
3.2.2. A CÉLOK MEGVALÓSÍTÁSA ÉS A KÖVETELMÉNYEK	9
3.2.3. TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	10
3.3. A TANULÁSI ÉS IKT-S KÉSZSÉGEK FEJLESZTÉSE	10
4. MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ	12
A. NYELVI NEVELÉS	12
B. IRODALMI NEVELÉS	13
5. A TUDÁS ELLENŐRZÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE	15
6. SZEMÉLYI FELTÉTELEK	16

1. A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA

A magyar mint anyanyelv közismereti tantárgy a Lendvai Kétnyelvű Középiskola kétéves szakiskolai programjaiban. A tantárgy keretében a diákok elsősorban szóbeli és írásbeli kommunikációs készségüket fejlesztik, külön hangsúllyal a szakmai élet beszédhelyzetein.

A tanterv céljainak megvalósítása lehetővé teszi a hároméves szakközépiskolában való továbbtanulást, valamint az élethosszig tartó tanuláshoz szükséges anyanyelvi tudás- és képességrendszer kialakítását.

A tantárgy külön feladata a diákok nemzeti tudatának erősítése, a más kultúrák iránti tolerancia és tisztelet fejlesztésével párhuzamosan.

A tantárgy tudatosítja a magyar nyelv státuszát, azt, hogy a Muravidék nemzetiségileg vegyesen lakta területén a magyar a szlovén nyelvvel egyenrangú hivatalos nyelv, az itt élő magyarok anyanyelve, valamint Magyarország államnyelve.

2. ÁLTALÁNOS CÉLOK

A diákok:

- pozitív viszonyt alakítanak ki a magyar nyelv iránt;
- megismerik a magyar köz- és irodalmi nyelvet, és törekednek a (regionális) köznyelv használatára;
- fejlesztik a társadalmi tevékenységekhez és együttműködéshez szükséges nyelvi és kommunikációs képességeket;
- szóbeli és írásbeli szövegalkotási készségük fejlesztésével felkészülnek a szakmai élet nyelvi kihívásaira, illetve beszédhelyzeteire;
- klasszikus és szórakoztató irodalmi művek olvasásával fenntartják az (irodalom)olvasás iránti érdeklődésüket, alakítják a világról és önmagukról való gondolkodásukat és az értékrendjüket;
- az irodalmi művek kapcsán megismernek néhány alapvető irodalomelméleti és -történeti fogalmakat;
- megismerik egyes irodalmi művek színpadi, filmes, tévés stb. adaptációját.

3. CÉLOK, TARTALMAK ÉS KÖVETELMÉNYEK

3.1. NYELVI NEVELÉS (KOMMUNIKÁCIÓ)

3.1.1. FEJLESZTÉSI CÉLOK

1. A diákok fejlesztik a kulturált nyelvi magatartást.
 - Megfigyelik és gyakorolják a beszélő és a hallgató szerepét.
 - Megfigyelik és alkalmazzák a beszédhelyzetnek megfelelő nyelvi eszközöket, megszólítási és kapcsolattartási formákat mind kortárs, mind felnőtt partnerekkel.
2. A diákok nem művészi szövegeket hallgatnak meg/olvasnak.
 - Bővítik ismereteiket, kikeresik a szükséges információkat, felismerik a szöveg időrendi és/vagy logikai felépítését, egyszerű véleményt alkotnak.
 - Megismerik a műfaji sajátosságokat, és azokat a szövegalkotáskor alkalmazzák.
3. A diákok szóban és írásban nem művészi szövegeket alkotnak.
 - Törekednek a világos, érthető, a beszédhelyzetnek megfelelő nyelvhasználatra.
4. A diákok fejlesztik pragmatikai, jelentéstani, nyelvtani, helyesejtési és helyesírási képességüket.
5. A diákok megismerik a magyar nyelv helyét és szerepét Szlovéniában és az anyaországban.

3.1.2. A CÉLOK MEGVALÓSÍTÁSA ÉS A KÖVETELMÉNYEK HALLOTT SZÖVEGEK ÉRTÉSE ÉS ALKOTÁSA

Köznapi, közéleti és hivatalos szövegek meghallgatása/megtekintése és alkotása

CÉLOK	KÖVETELMÉNYEK
<p>A diákok köznapi, közéleti és hivatalos szövegeket (bemutatkozás, telefonálás, megbeszélés, állásinterjú) hallgatnak, illetve tekintenek meg és alkotnak.</p> <p>A szöveg meghallgatása/megtekintése után:</p> <ul style="list-style-type: none"> • megállapítják a beszédmű/beszélgetés körülményeit (a közlésfolyamat résztvevői, hely, idő, téma), • adatokat keresnek a szövegben, • maguk alkotnak ilyen szövegeket, illetve részt vesznek ilyen jellegű megnyilvánulásban. 	<p>A diák a köznapi, közéleti és hivatalos szöveg meghallgatása/megtekintése után:</p> <ul style="list-style-type: none"> • megállapítja a témát, kikeresi a lényeges adatokat, • megállapítja, kik a beszélgetés résztvevői, • szövegértési feladatokat old meg, • röviden összefoglalja a hallottakat/látottakat, • maga is részt tud venni (szimulált) telefonbeszélgetésben, állásinterjún.

Szakszövegek meghallgatása/megtekintése és alkotása

CÉLOK	KÖVETELMÉNYEK
<p>A diákok egyszerűbb szakszövegeket (tárgyleírás, munkafolyamat leírása, termék és szerkezet bemutatása) hallgatnak, illetve tekintenek meg és alkotnak.</p> <p>A szöveg meghallgatása/megtekintése után:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kikeresik a fontos adatokat, • előzetes írásbeli felkészülés után maguk alkotnak szóban ilyen szövegeket (munkafolyamat leírása, termék vagy szerkezet bemutatása). 	<p>A diák a szakszöveg meghallgatása/megtekintése után:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kikeresi a fontos adatokat, • megold szövegértési feladatokat, • röviden összefoglalja a hallottakat/látottakat, <p>A diák előzetes írásbeli felkészülés után szóban bemutat tárgyat, terméket, szerkezetet és munkafolyamatot.</p>

ÍROTT SZÖVEGEK ÉRTÉSE ÉS ALKOTÁSA

Köznapi, közéleti és hivatalos szövegek olvasása és alkotása

CÉLOK	KÖVETELMÉNYEK
<p>A diákok köznapi, közéleti és hivatalos szövegeket (álláshirdetés, meghívó, magán- és hivatalos levél, önéletrajz, motivációs levél, kérvény, nyomtatványok) olvasnak és alkotnak.</p> <p>A szöveg elolvasása után:</p> <ul style="list-style-type: none">• megállapítják a feladót, a címzettet és a szándékot,• kikeresik a fontos adatokat,• maguk alkotnak írásban ilyen szövegeket (meghívó, magán- és hivatalos levél, önéletrajz, motivációs levél, kérvény); szövegeiket szövegszerkesztő programmal is megszerkesztik,• nyomtatványokat (pl. jelentkezési lap) töltenek ki.	<p>A diák köznapi, közéleti és hivatalos szövegek olvasása után:</p> <ul style="list-style-type: none">• megállapítja a feladót, a címzettet és a szándékot,• kikeresi a fontos adatokat,• megold szövegértési feladatokat. <p>A diák tud:</p> <ul style="list-style-type: none">• magán- és hivatalos levelet, önéletrajzot, motivációs levelet, kérvényt írni,• nyomtatványokat (jelentkezési lap) kitölteni.

Publicisztikai, ismeretterjesztő és szakszövegek olvasása és alkotása

CÉLOK	KÖVETELMÉNYEK
<p>A diákok publicisztikai, ismeretterjesztő és szakszövegeket (reklám, apróhirdetés, tárgy és munkafolyamat leírása, termék vagy szerkezet bemutatása, használati utasítás, munkanapló) olvasnak és alkotnak.</p> <p>A szöveg elolvasása után:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kikeresik a fontos adatokat, • összefoglalják a szöveg lényegét, • előzetes vázlat alapján maguk alkotnak írásban ilyen szövegeket (apróhirdetés, tárgy és munkafolyamat leírása, termék vagy szerkezet bemutatása, munkanapló). 	<p>A diák a publicisztikai, ismeretterjesztő, illetve szakszöveg olvasása után:</p> <ul style="list-style-type: none"> • megállapítja a témát, • kikeresi a fontos adatokat, • megold szövegértési feladatokat, • írásban apróhirdetést, tárgy- és munkafolyamat-leírást, termék- és szerkezetbemutatót készít; munkanaplót vezet.

3.1.3. A PRAGMATIKAI, JELENTÉSTANI, NYELVTANI, HELYESEJTÉSI ÉS HELYESÍRÁSI KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE

1. A diákok a szövegek feldolgozása során:

CÉLOK	KÖVETELMÉNYEK
<p>Felelevenítik és elmélyítik az általános iskolában szerzett nyelvtani ismereteiket:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a jelentéstan, • a szókészlettan, • a szófajtan, • a szókészlettan, • a szóalaktan, • a mondatlan, • a szövegtan köréből. <p>Használják az értelmező kéziszótárt és a szinomaszótárt, ismerkednek az elektronikus</p>	<p>A diák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rokon és ellentétes jelentésű szavakat, alá- és fölérendelt fogalmakat keres, • ismeri a szakmájával kapcsolatos alapvető idegen szavak jelentését, • felismeri az alapszófajokat (ige, főnév, melléknév, számnév), • meg tudja állapítani a mondatok alapvető jellemzőit (kijelentő, kérdő, felszólító; egyszerű – összetett), • meg tudja nevezni a követelményekben előírt szövegtípusokat, és ismeri műfaji követelményeiket. <p>Tudja használni az értelmező kéziszótárt és a szinonimaszótárt (könyv- és elektronikus formában).</p>

<p>szótárakkal.</p> <p>Fejlesztik helyesírási készségüket (betűrend, elválasztás, tulajdon- és köznevek, keltezés, mondatközi írásjelek (vessző), mondatvégi írásjelek), tanári irányítással felismerik és kijavítják saját hibáikat, ennél használják a könyv alapú helyesírási szótárt, illetve az elektronikus platformokat.</p> <p>A diákok értik és alkalmazzák az alapvető nyelvtani fogalmakat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nyelvi és nem nyelvi kommunikáció; • beszélő/feladó, hallgató/címzett; • hang, magánhangzó, mássalhangzó; • betű, kezdőbetű; • szó, idegen szó; • rokon értelmű szó; • ige, főnév, melléknév, számnév; • tulajdonnév, köznév; • kijelentő mondat, kérdő mondat, felszólító mondat, óhajtó mondat, felkiáltó mondat; egyszerű mondat, összetett mondat; • vessző, pont, kérdőjel, felkiáltójel; • szöveg, a tárgyalt szövegtípusok szerkezeti és tartalmi követelményei; • kétnyelvűség, anyanyelv, második nyelv, idegen nyelv. 	<p>Tud betűrendbe sorolni, elválasztani, alkalmazza a nagy kezdőbetűt mondatkezdéskor és a tulajdonnevek többségében, ismeri a keltezés írását, az egyszerű mondat végi és a mondaton belüli (vessző) írásjelek használatát. Tudja használni a könyv alapú és/vagy internetes helyesírási szótárt. Tanári segítséggel ki tudja javítani a helyesírási hibáit.</p> <p>A diák érti és alkalmazza az alapvető fogalmakat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • feladó, címzett; • magánhangzó, mássalhangzó; • betű, kezdőbetű; • szó, idegen szó; • rokon értelmű szó (szinonima), • ige, főnév, melléknév, számnév; • köznév, tulajdonnév; • kijelentő mondat, kérdő mondat, felszólító mondat; egyszerű mondat, összetett mondat; • vessző, pont, kérdőjel, felkiáltójel; • szöveg, az előírt szövegtípusok nevei; • kétnyelvűség, anyanyelv, második nyelv.
---	---

2. A diákok megismerik a magyar nyelv helyzetét és szerepét Szlovéniában és az anyaországban, valamint a nyelvek státuszát Szlovéniában.

CÉLOK	KÖVETELMÉNYEK
<p>Megismerik a nyelvek státuszát Szlovéniában.</p> <p>Megismerik és elsajátítják a kétnyelvűség, anyanyelv, második nyelv, idegen nyelv fogalmakat.</p>	<p>A diák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ismeri a szlovén és a magyar nyelv státuszát Szlovéniában.

3.2. IRODALMI NEVELÉS

3.2.1. FEJLESZTÉSI CÉLOK

A diákok:

- érdeklődésüknek és befogadóképességüknek megfelelő irodalmi műveket olvasnak, illetve hallgatnak meg, és azokról beszélgetnek;
- az irodalmi művek kapcsán szóban vagy írásban kifejtik véleményüket, megfogalmazzák gondolataikat, benyomásaikat, érzelmeiket, és megpróbálják értelmezni az olvasottakat/látottakat hallottakat;
- az irodalmi művek kapcsán megismernek néhány (többségében magyar) szerzőt;
- az irodalmi művek kapcsán szóban és írásban szöveget alkotnak: tartalomismertetést, jellemzést, leírást készítenek; egyszerűbb kreatív jellegű szöveget alkotnak;
- megtekintik irodalmi művek adaptációit (színház, film).

3.2.2. A CÉLOK MEGVALÓSÍTÁSA ÉS A KÖVETELMÉNYEK

CÉLOK	KÖVETELMÉNYEK
<p>A diákok irodalmi műveket olvasnak/hallgatnak meg, és azokról beszélgetnek.</p> <p>Szövegeket olvasva megállapítják az irodalmi és a nem művészi szövegek kifejezésmódja közti különbséget.</p> <p>Gyakorolják az értő, folyékony olvasást.</p> <p>Az irodalmi művek kapcsán szóban vagy írásban kifejtik véleményüket, megfogalmazzák gondolataikat, benyomásaikat, érzelmeiket.</p> <p>Tanári irányítással tartalomismertetést, elbeszélő fogalmazást, jellemzést és leírást készítenek, valamint egyszerűbb kreatív jellegű szöveget (pl. történet folytatása) alkotnak.</p> <p>A diákok az irodalmi művek kapcsán megismernek néhány magyar író és költőt, valamint azok műveit.</p> <p>A diákok megismernek néhány alapvető irodalomelméleti és irodalomtörténeti fogalmat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • szerző, író, költő; • vers, próza; • mese, elbeszélés, regény, napló; • dráma, tragédia, komédia; • téma, helyszín, szereplő, cselekmény; • dal, óda, himnusz; • (filmes) feldolgozás. <p>A diákok megtekintik irodalmi művek adaptációit (színház, film).</p>	<p>A diák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • megkülönbözteti a művészi és a nem művészi szövegeket, • képes rövidebb irodalmi szöveg értő olvasására, az olvasottakat össze tudja foglalni. <p>A diák tanári segítséggel érti az olvasottakat /látottakat, és kifejti egyszerű véleményét azokról.</p> <p>A diák le tudja írni az olvasott művek tartalmát, be tudja mutatni a szereplőket; képes egyszerűbb kreatív jellegű szöveget (pl. más befejezést) írni.</p> <p>A diák ismeri a magyar irodalom néhány képviselőjét és azok egy-egy alkotását.</p> <p>A diák alkalmazza a legalapvetőbb irodalomelméleti és irodalomtörténeti fogalmakat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • szerző, író, költő; • vers, próza; • mese, regény, elbeszélés; • tragédia, komédia; • téma, helyszín, szereplő, cselekmény; • (filmes) feldolgozás.

3.2.3. TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK

A tanár a tanulócsoporthoz érdeklődésének és más jellemzőinek ismeretében szabadon választ a javasolt és egyéb, a témakörhöz tartozó irodalmi alkotások és filmek közül.

1. Klasszikus és kortárs ifjúsági irodalom

Irodalmi művek: Szabó Magda: *Álarcosbál*, Molnár T. Eszter: *Stand up! – Egy majdnem normális család*, Mészöly Ágnes: *Szabadtér*

Film: *A Pál utcai fiúk*, *Remélem legközelebb sikerül meghalnod :)*

2. Az irodalom határterületei: a szórakoztató irodalom (krimi, sci-fi, fantasy)

Irodalmi művek: Agatha Christie: *Tíz kicsi néger*, J. K. Rowling: *Harry Potter*-sorozat, Lois Lowry: *Az emlékek őre*

Film: szabadon választott

3. Nevetés és irodalom

Irodalmi művek: Rejtő Jenő: *Pizkos Fred, a kapitány* (részlet); Örkény István: *Tóték* (részlet) *Egypercések*

Film: *Üvegtigris* vagy *Valami Amerika*

4. Szerelem és konfliktusok

Irodalmi művek: Petőfi Sándor: *Szeptember végén*, Ady Endre: *Őrizem a szemed*; Shakespeare: *Romeo és Júlia*, Molnár Ferenc: *A Pál utcai fiúk*

Film: *Romeo és Júlia*

5. A klasszikus és kortárs magyar irodalomból

Irodalmi művek Kölcsey Ferenc: *Himnusz*, Petőfi Sándor: *Szabadság, szerelem!*, Ady Endre: *Párisban járt az Ősz*, József Attila: *Tiszta szívvel*, Radnóti Miklós: *Erőltetett menet*; legalább egy kortárs író és költő megismerése; szemelvények a muravidéki magyar irodalomból,

3.3. A TANULÁSI ÉS IKT-S KÉSZSÉGEK FEJLESZTÉSE

1. A diákok megismerik saját tanulási stílusukat, feltárják a hiányosságaikat is, és azokat a formatív értékelés eszközeivel (az önértékelés és társértékelés különböző formái: (digitális) portfólió, értékelési skálák, befejezetlen mondatok...) igyekeznek kiküszöbölni.

2. A diákok különböző tanulást segítő technikákat és grafikai szervezőket (pl. Venn-diagram, TTM táblázat, pókhálóábra, fűrtábla...) ismernek meg és használnak.

3. A diákok gyakorolják a nem folyamatos szövegek olvasását és értelmezését (ábrák, grafikonok, diagramok).

4. A diákok fejlesztik a kritikus gondolkodás és az önirányítás készségét.

5. A diákok kooperatív és projektfeladatok keretében fejlesztik az együttműködési készséget, valamint a tervezői és az időgazdálkodási készséget.

6. A diákok fejlesztik a számítógép- és internet-használathoz szükséges készségeket:

- megtanulják a Word szövegszerkesztőben megszerkeszteni a szövegeiket,
- gyakorolják a digitális olvasást,
- megtanulnak keresőprogramokban információkat keresni, megkülönböztetik a megbízható forráshelyeket a kevésbé megbízhatóktól,
- megtanulnak virtuális tanteremben eligazodni és saját produktumot (pl. szöveg) közzé tenni,
- megtanulják a hálózati kommunikáció általános illemszabályait (netikett) és az etikus forrásfelhasználás szabályait.

4. MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

A nyelvi és az irodalmi nevelés szövegek köré szerveződik: a diákok művészi és nem művészi szövegeket fogadnak be és alkotnak, ezáltal bővítik ismereteiket, és fejlesztik képességeiket. A tanterv a nagyobb áttekinthetőség végett külön tárgyalja a nyelvi és az irodalmi nevelést, mégis a két terület (legalább részben) integrált tanítását javasoljuk úgy, hogy az összes tevékenység körülbelül 60%-a vonatkozzék a nyelvi, és 40%-a az irodalmi nevelésre. A tanulási és IKT-s készségek fejlesztése folyamatosan jelen legyen a tanítási-tanulási folyamatban.

Az éves tervben a tanárok igyekezzenek úgy ütemezni, hogy maradjon idő az aktuális kulturális élmények, a fiatalokat foglalkoztató kérdések megbeszélésére is.

Fontos olyan tanórai légkört biztosítani, amelyben mindenki szívesen megnyilvánul. Az eredményes munka célja és egyben feltétele az egymás személyiségének elfogadása, az eltérő vélemények, ízlések iránti tolerancia. A tanár hagyja beszélni és beszélgetni diákjait, ezért a munkát úgy tervezze és szervezze meg, hogy ő maga inkább csak irányítója legyen a tevékenységeknek.

A magyartanítás egészét pozitív ösztönzés hassza át, hiszen a tantárgy legfontosabb célja az anyanyelvhez, az anyanyelvi kultúrához és irodalomhoz való pozitív viszony kialakítása.

A. NYELVI NEVELÉS

A nyelvi nevelés egyik elsődleges célja a kulturált nyelvi magatartás kialakítása. A diákokban tudatosítani kell, hogy szakmai életük sikerességéhez szükséges a kétszemélyes és kisközösségi kommunikációs helyzetekben (üzletfelekkel, partnerekkel) való megfelelés. Az éves tervünket, óravázlatainkat igyekezzünk úgy tervezni, hogy mindig az adott tanulócsoport igényeihez és képességeihez igazítsuk a célokat és tartalmakat, vagyis a tárgyalt szövegtípusokat téma és rendeltetés tekintetében mindig az adott programnak megfelelően válasszuk ki. Amikor pl. a boltos programban tanítjuk az állásinterjút, magától értetődően egy eladói állás betöltésekor elhangzott interjút hallgatunk meg, és ilyet alkottatunk. A tanárnak gondosan meg kell terveznie munkáját, az eredményes megvalósításhoz pedig nagyon sok gyűjtőmunkára (megfelelő szövegek gyűjtése, adott esetben alkotása) lesz szüksége.

A nyelvi és integrált órákon igyekezzünk – a harmadik évezred munkaerőpiacának alapfeltételeként – a kooperációs és a problémamegoldó képességeket is fejleszteni. A tanórai tevékenységeket úgy tervezzük és valósítjuk meg, hogy minden diák tudjon és merjen megnyilvánulni, együttműködni. Mindig a tevékenység természetének megfelelő oktatási formát (frontális, csoport-, pár- és egyéni munka) válasszunk úgy, hogy lehetőleg a pár- és a csoportmunkát részesítsük előnyben.

A tanterv mind a négy terület (hallás, beszéd, olvasás, írás) fejlesztését egyformán fontosnak tartja. A tárgyalt szövegek közt fontos szerepet kapnak a diákok későbbi szakmai életével összefüggő szakszövegek. Ezek válogatásakor igyekezzünk nem folyamatos szövegekkel (táblázatok, grafikonok, ábrák) is foglalkozni.

Külön gondot jelent a hallott nem művészi szövegek feldolgozása, mert nem áll rendelkezésünkre ilyen szövegtár. A tanár elsősorban saját leleményességére számíthat: a szükséges szövegtípusokat rádió- és tévéműsorokból tallózhatja, vagy önmaga, illetve mások együttműködésével készíthet ilyen felvételeket. A beszélt szövegek alkotására fokozatosan szoktassuk rá a diákokat, az első osztály első hónapjaiban csak egy-két perces szóbeli megnyilvánulásokra ösztönözzük őket, amelyekre előzőleg fel is készülhetnek.

Mivel a tanulás egyik legfontosabb eszközrendszere az értő olvasás, a diákokkal minél többet olvastassunk. A kiválasztott szövegek legyenek rövidek, kevésbé igényesek, hogy ne vegyünk el az olvasási kedvet. A szövegértést igyekezzünk minél változatosabb feladatokkal mérni. A feldolgozásnak több módja is van, ezeket mindig a szöveg jellegével összhangban válasszuk meg.

Az írásbeli szövegalkotás, illetve az írott szöveg feldolgozása során a helyesírási készségeket is fejlesztjük. A nyelvi nevelésben az ismeretszerzéssel szemben részesítsük előnyben a képességfejlesztést. Arra azonban ügyeljünk, hogy az írásbeli szövegalkotás értékelésekor a helyesírás, amely könnyen mérhető, ne befolyásolja a kellően jobban az osztályozást, hiszen ezekben az esetekben fontosabb a műfaji és tartalmi megfelelés.

A nyelvi képzés egyik célja, hogy eligazodást nyújtson a modern média és az internet világában a különböző szövegtípusok között.

B. IRODALMI NEVELÉS

Az irodalmi nevelés a nyelvi-kommunikációs képességek fejlesztését, valamint az embernevelést szolgálja (gondolkodni, beszélni, olvasni és írni tanít).

Egyik fő célja az olvasásra nevelés, így egyik alapvető tevékenysége az olvasás, amelyet a tanárnak jól elő kell készítenie (pl. érdeklődéskeltés a történet elejének vagy végének ismertetésével; a diákok nyelvi szintjének és érdeklődésének megfelelő szövegválasztás).

A tanár igyekezzen felismertetni a diákokban, hogy az irodalom segít az önmagunkról való gondolkodásban, a minket körülvevő világban való eligazodásban. A választott irodalmi alkotások által segítse hozzá a diákokat maguk és egymás személyiségének az elfogadásához és az eltérő vélemények iránti tolerancia kialakításához.

A tanár munkája során tartsa szem előtt a fokozatosság elvét.

A témakörök tárgyalását a tantervben megadott sorrendben javasoljuk, a tanár azonban a tanulócsoport szintjéhez és érdeklődéséhez alkalmazkodva választhat más irodalmi alkotásokat és filmeket is. Az órákon a leggyakoribb tevékenység a beszélgetés (közös, párban vagy csoportban) legyen. Minden önállóan elvégzett munkát közös megbeszélés, illetve értékelés kövessen.

A beszédképesség fejlesztésével a diákok önbizalmát is fejlesztjük. Az órákon többnyire a diákok szerepeljenek, a tanár csak irányítsa a beszélgetést, és a zárkózottabb diákokat is bátorítsa az aktív részvételre. Az irányított megnyilvánulást időnként váltsa fel a diákok önálló, előkészített szóbeli szereplése (kiselőadás, tartalommondás, véleménykifejtés).

A szövegalkotási készség fejlesztése rendkívül fontos, ezért a tanár próbáljon minél több rövidebb, az adott témakör tartalmának megfelelő szöveget íratni a diákokkal. Ilyenkor mindig (írásban) ismertesse a szövegalkotás szempontjait. Fejlődés csak abban az esetben várható, ha a tanár következetesen ki is javítja az írásokat, ami alatt nem osztályozást értünk, hanem jobbító szándékú visszajelzést. A közös javítás, megbeszélés mellett a tanár folyamatosan kövesse az egyes diákok fejlődését, és segítse felzárkózni a nehézségekkel küszködőket.

Házi olvasmányként évente egy szabadon választott magyar vagy világirodalmi prózai művet olvassanak el a diákok. A tanár hangolja rá a diákokat a kijelölt mű elolvasására (például érdekes részletek felolvasásával), és tegye lehetővé, hogy a diákok maguk válasszák meg, milyen módon szeretnének beszámolni az olvasmányaikról (párban, csoportban, számítógép segítségével, plakát vagy képregény formájában stb.).

5. A TUDÁS ELLENŐRZÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE

Az ellenőrzés és értékelés lehet szóbeli és írásbeli.

Az ellenőrzést és az értékelést célszerű az éves tervben gondosan megtervezni. Ha az ellenőrzés eleget tesz a rendeltetésének, az írásbeli dolgozatok és felmérőlapok értékelésénél nincs szükség ismétlésre.

Ügyeljünk arra, hogy az ellenőrzés rendszeres és sokoldalú legyen, terjedjen ki a négy alapkészségre (hallott szöveg értése, beszédképesség, olvasott szöveg értése, írásképesség), a szókinccs, valamint a funkcionális nyelvhasználat vizsgálatára. Az írásbeli és a szóbeli ellenőrzést a tanítási gyakorlatnak megfelelően alkalmazzuk, a szóbeliség és az írásbeliség arányának megfelelően.

Az ellenőrzést lehetőleg formatív módon végezzük, ami lehetővé teszi a tudás és a hiányosságok pontosabb megvilágítását. Amellett, hogy ennek során igyekszünk minél átfogóbb és valósabb képet adni az egyes diákok haladásáról, bátoríthatjuk őket a további munkához, valamint – a hiányosságok értelmében – megfelelő tanulási tanácsokat adhatunk nekik.

A diákokkal a tanév elején közölni kell, mit és hogyan értékelünk, és ismertetni kell az egyes osztályzatok kritériumait is.

6. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

A tantárgyat magyar nyelv és irodalom szakos tanár taníthatja.